

TOISAALTA VÄÄRÄÄ, TOISAALTA OIKEAA TALOUSPOLITIikkaa

Sixten Korkmanin uusi kirja tarkastelee makrotalouspolitiikkaa kunnianhimoisella otteella. Lähtökohdaksi Korkman hakee vastausta kysymykseen, mikä on talouspolitiikan ja taloustieteen suhde. Hän käy tiiviisti läpi myös kilpailevien talousoppien pääideat sekä kuvaa talouskriisien anatomiaa ja talouspolitiikasta kriisiaikoina saatuja kokemuksia. Talouspolitiikan testilaboratoriona ovat niin 1930-luvun ja 1990-luvun lamat kuin myös globaali finanssikriisi ja eurokriisi. Kriiseihin painottuva näkökulma on perusteltu ja ajankohtainen, sillä poikkeusaikoina talousopit joutuvat erityiselle koetukselle.

Viime aikojen keskustelu talouspolitiikan virkamiesvallasta lisää mielenkiintoa kirjan tematiikkaa kohtaan. Kirjoittajan aiempi työhistoria niin kotimaan kuin euroalueenkin talouspolitiikan keskeisenä valmistelijana ja tästä syntyvä sisäpiiriläisen näkökulma antaa oman lisämausteensa. Korkmanin mukaan virkamiehet sitoutuvat ns. ”viralliseen linjaan” usein sitä lainkaan kyseenalaistamatta ja voimakkaammin kuin virkamiehen asema edellyttäisi. Erityisen pisteliäitä ovat kommentit vahvan markan politiikan jäärapäisiin puolustajiin lukeutuneista

nimeltä mainituista Suomen Pankin virkamiehistä samoin kuin entisestä valtiovarainministeri Iiro Viinasesta.

Korkman ammentaa käsitteistöään Joseph Schumpeterilta. Yhtäällä on tieteen vaatimukset täyttävä ja objektiivisuuteen pyrkivä taloudellinen – teoreettinen tai empiirinen – analyysi eli taloustiede. Sitä laajempina käsitteenä ovat talousopit, jotka analyysin ohella sisältävät käsityksiä talouspolitiikan roolista ja jotka myös ovat sidoksissa eettisiin periaatteisiin ja alttiita etupiirien intressien vaikutteille.

Talouspolitiikassa kohtaavat siis analyysi ja arvot. Korkman toteaa, että talouspoliittiset käsityksemme ovat sidoksissa ideologioihin (arvot), taloudellisiin etuihimme (intressit) ja käytettävissä olevaan tietoon (analyysi). Sitä ei voi pelkistää neutraaliksi laskuharjoitukseksi, ja kirja riisuu sen ympäriltä yhden totuuden kaapua. Kirjaan sopii myös hyvin presidentti Koiviston sitaatti: ”Talouspolitiikkahan on aina väärää, kysymys on vain siitä, kenen kannalta ja miltä kannalta.”

Kirja tuo toisaalta esille sen, että makrotalouspolitiikka on perinteisesti ja edelleen kiistojen aluetta ja vastaukset moniin sen kysymyksiin hämmentävänkkin epävarmoja. Toisaalta se korostaa politiikan taustalla olevien talousoppien hyödyllisyyttä, koska ne helpottavat olennaisten kysymysten tunnistamista ja tuovat parhaimmillaan päätöksille ryhtiä. Tällainen toisaalta ja toisaalta -ajattelu on muutoinkin kirjalle tyypillistä.

Suomi on pragmaattikkojen maa, jossa vain harvoin valittua politiikka on perusteltu jäsenneyillä talousopillisilla kannanotoilla. Tämä on tärkeä havainto, joskaan se ei yllätä aiempien analyysien perusteella. Pelkästään kotimaisesta näkövinkkelistä katsottuna olisi vaikea löytää kytköstä talousoppien ja käytännön politiikan välille.

Kansainväliset kokemukset, kuten 1930-luvun suuri lama, tarjoavat kuitenkin ainekset tarkastella vallitsevien

talousoppien, käytännössä harjoitetun politiikan ja taloustieteen kehityksen kytkentöjä. Monia laajoja teemoja käsittelevän kirjan suppeus ei anna mahdollisuutta eri talousoppien tai koulukuntien perinpohjaiseen erittelyyn. Siitä huolimatta kirjaa voi pitää hyödyllisenä ja kiinnostavana erityisesti ei-ekonomistille, joka haluaa ymmärtää (uus)klassisen talousopin ja keynesiläisten näkemysten ristivetoa nykyisessäkin talouspoliittisessa debattissa.

Kirjan ”soveltavissa” osissa muutamat kohdat jäävät askarruttamaan lukijaa. Tarkastellessaan Suomen ja Ruotsin erilaisia valintoja EMU-jäsenyyden suhteen Korkman pitkälti niputtaa suomalaisten ja ruotsalaisten ekonomistien analyysit todeten ekonomistien kummassakin maassa suhtautuneen yhtä lailla varauksellisesti omasta valuutasta luopumiseen. Näkemysten niputtaminen on tietenkin ongelmallista ylipäätään, mutta tässä yhteydessä se voi olla erityisen tulkinnanvaraista. Esimerkiksi Ruotsin EMU-asiantuntijaryhmää johtanut **LARS CALMFORS** (2009) on verrannut suomalaista ja ruotsalaista taloustieteellistä analyysiä ennen päätöstä rahaliiton jäsenyydestä ja arvioinut, että meillä vähäteltiin epäsymmetristen shokkien vaaroja ja liioiteltiin matalan inflaation, matalien korkojen ja laajentuvan kaupan hyötyjä. Ulkopuolisella arviolla on painoarvoa Korkmanin luonnehtiessa Suomen eurojäsenyyttä nykynäkökulmasta vakavaksi talouspoliittiseksi erehdykseksi.

Kirja ei valitettavasti pidä sisällään talousopillista tulkintaa ja arviota Suomen talouspolitiikasta nykykriisin aikana. Toivottavasti se saadaan lukea Korkmanin seuraavasta kirjasta.

Kirjallisuus

CALMFORS, L. (2009), Tutkimuksen ja tutkijoiden rooli talouspolitiikassa: kokemuksiini perustuvaa pohdintaa, Kansantaloudellinen aikakauskirja, 105, 89–97.